

«Bedre i lag» i Finnmark

23.-24. mars 2022 - Rapport

Over: Resultat av evaluering av webinarret «Bedre i lag» i Menti.

Tjenestene på psykisk helse- og rusfeltet i Finnmark, sammen med brukerrepresentanter og NAV møttes til todagers webinar 23.-24. mars 2022, under tittelen «Bedre i lag».

Målgruppa var ansatte i rus- og psykisk helsetjenester som jobber i voksenfeltet, men det var også deltakere fra barn og unge-feltet. Derav også noen forslag til tiltak på barn og unge-feltet. Samhandling om pakkeforløp psykisk helse og rus ble belyst ved innlegg og arbeid i grupper satt sammen på tvers av tjenester og tjenestenivå lokalt i Finnmark.

De nær 100 lederne og ansatte, fra de ulike tjenestene og brukermiljøene, ble delt inn i seks geografiske grupper: to i Vest-Finnmark, en i Midt-Finnmark og tre grupper i Øst-Finnmark.

Denne rapporten oppsummerer gruppenes tilbakemelding på hva som kan bidra til mer helhetlige og sammenhengende tjenester til innbyggere i Finnmark, som i perioder trenger psykisk helse og rustjenester fra begge nivå, i hhv. Vest-, Midt- og Øst-Finnmark.

Oppsummert ønsker deltakerne

- Mer kunnskap om pakkeforløp psykisk helse og rus til alle tjenester og tjenestenivå, inkludert fastlegene
- Rollene og strukturene anbefalt i veilederne for pakkeforløpene kommer på plass
- Kunnskap om hverandres tilbud og tettere samarbeid på tvers av tjenestene
- Rutiner, maler, arenaer og forum som kan bidra til samhandling
- Bruker- og pårørendeinvolvering i alle ledd i behandling og oppfølging
- Rammer og rutiner som gir mulighet til å gi helhetlige og sammenhengende tjenester til målgruppen, inkludert livsområder som bolig, økonomi og nettverk.

Vest-Finnmark

Bakgrunn

I Vest-Finnmark opplever man utfordringer med utskifting av, og mangel på, leger i kommunen, og leger er sjelden på ansvarsgruppemøter og andre tilsvarende møter. Mange leger har ikke satt seg inn i pakkeforløp og må derfor læres opp i dette. Det er også en utfordring at mange henvisninger er ufullstendige og mangler kontaktperson etc.

En annen utfordring man ser er at ledelsen har for lite forståelse for hvordan man jobber med pakkeforløp, og at det er for lite kontakt og samhandling mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten når personer er innlagt. Det er behov for rolleavklaringer med tanke på hvem som gjør hva. Henvisninger går til både kommune- og spesialisthelsetjenesten, og man bruker tid på å finne ut hvor pasienten skal få behandling og det er behov for at tidligere behandling dokumenteres: hva som har vært forsøkt må informeres om. Pasienter som har somatiske utfordringer samtidig med psykiske utfordringer, tas ikke like lett inn i psykiatri, men spesialisthelsetjenesten må også forholde seg til pasientenes somatiske helse. NAV opplever å ikke bli innkalt til ett eneste møte, tross at pasienter har IP.

God erfaring:
«Pasienten er med på behandlingsmøte på døgn, og er deltagende i utforming av behandlingsplan».

Man har behov for å lettere kunne få inn en felles mal ved elektroniske henvisninger. Alta kommune forteller om utfordringer med å bli knyttet tidlig nok på, og de har ventetid. Det er vanskelig å tette hull mellom utskrivelse fra spesialisthelsetjeneste og kommune. Jo tidligere en er koblet på, jo bedre. Man er avhengig av samtykke for pårørendearbeid, men opplever at mange skjærer seg for det.

I Alta kommune er også mangel på bolig en utfordring. NAV har nå ukentlige samarbeidsmøter med kommunen. Tidligere var NAV med på ukentlige samarbeidsmøter mellom Alta kommune og spesialisthelsetjenesten. Mange utleiery vil ikke ta imot NAV-garanti.

Konkrete forslag til endringer i Vest-Finnmark

1. Bring inn pakkeforløp til tverrfaglig team

Man kan med fordel bringe inn pakkeforløp til tverrfaglig team, der de jobber mer på systemnivå, og løfte pakkeforløp opp som tema på overordnet nivå der også lege er med. Brukerstemmen er viktig.

2. Hold møter mellom Statsforvalteren og ledergruppa

Ettersom få kommuner har nok kunnskap om koordinatorrollen og pakkeforløp kan det være en vei å gå at Statsforvalteren har møter også med ledergruppa slik at det forankres på overordnet nivå i kommunene.

3. Lag mandat for koordinator etc.

Systematiser og formaliser arbeidet i kommunen, og få nedfelt mandat som koordinator etc. (Kommunene opplever ikke at PLO-meldinger fungerer så bra).

4. Gjør pakkeforløp mer kjent

Å gjøre pakkeforløpene mer kjent er også et lederansvar. Den koordinerende rollen må bli tydeligere. Dette er oppgaver som gjøres allerede, men hvordan bli mer obs på det? De som har kunnskap, må ta mer ansvar når det er folk rundt som ikke kan pakkeforløp. Kanskje kan man ha interne møter om hva som skal være i en henvisning til spesialisthelsetjenesten, og bli bedre på innholdet.

5. Skap mer dialog

Mer samarbeid rundt systemene og mellom spesialisthelsetjenesten og kommune samt mer dialog mellom nivåene, vil være en fordel.

6. Vurder digital deltagelse

Om fastleger kan delta digitalt på samarbeidsmøter kan det bli enklere å delta, for eksempel i ansvarsgruppemøter. Dette vil være veldig tidsbesparende.

7. Avklar pårørendeinvolvering

Helsepersonell må avklare med pasienter om pårørende kan involveres, og hva som er greit å snakke om dersom pårørende skal være med i samtaler. Ved avslag kan det være lurt å huske på å spørre pasienten igjen etter en stund.

8. Ha målbare mål

Det er viktig å sette konkrete, målbare mål for behandlingen.

9. Se hele livssituasjonen

Bolig, aktivitet, utdanning og økonomi kan forverre helsetilstanden, derfor er det hensiktsmessig å arbeide på tvers også under innleggelse. Kartleggingen, også av behov som ikke er direkte helserelatert, som behov for arbeid og aktivitet bør gjøres hos lege. NAV må koples på og starte samarbeid med DPS dersom pasienten ønsket det.

10. Ta ansvar og avklar

Man må ta mer ansvar selv for å få samhandling til å fungere. Avklar ansvarsfordeling og enes om hvordan ting skal fungere. Snakk med hverandre.

11. Jobb mer helhetlig

Man bør møtes også på systemnivå for å jobbe mer sammen for en helhetlig tjeneste og få en felles forståelse av behandlingsnivå. Dette gjelder også KAD-senger i kommunen. Per nå opplever man at psykisk helse blir sist prioritert til

12. Snakk mer med 3. linja

Man bør snakke mer sammen – også mot 3. linja som man har lite samarbeid med. På UNN ønsker man å unngå tvangsinnleggelser, og bedre kommunikasjon med UNN, Klinikk Alta og Alta kommune kan forhindre/forebygge «svingdørspasienter».

13. Vurder hospitering

Å ha korte hospiteringer hos hverandre kan skape en bedre forståelse for hverandre.

14. Ha samarbeidsmøter

Pasientene har ofte lite informasjon om hvilke tjenester som finnes, og mangel av IP-koordinator og pakkeforløpskoordinator er en utfordring. Samarbeidsmøter med, og informasjon til, fastleger kan trolig gjøre dette bedre.

15. Avklar innholdet i henvisninger

Det må gjøres kjent hvilken informasjon en henvisning skal inneholde. Pasienten må få vite hva som står i henvisningen fra fastlege – bedre kommunikasjon mellom fastleger og pasienter.

Bakgrunn (barn og unge)

BUP og VPP opplever ikke at det står kontaktpersoner oppgitt i henvisninger, og BUP forteller at det er sjeldent avklart at de med foreldreansvar har samtykket til henvisning. Det er også sjeldent oppgitt samtykke til å kunne snakke med kontaktpersoner eller pårørende, noe som forsinker prosessen med å igangsette hjelpeapparatet. Også BUP opplever at det ved re-rehenvisning til døgn ofte ikke skjedd noe i primærhelsetjenesten.

God erfaring:
«BUP utformer behandlingsplan med pasienter og pårørende!».

Konkrete forslag til endringer i Vest-Finnmark (barn og unge)

1. Inviter helsesykepleiere

BUP stiller spørsmål ved om helsesykepleiere burde være mer involvert i samarbeidsmøter.

2. Knytt pårørende og kommune sammen – tidlig

BUP har kontakt med pårørende, døgn har det ved samtykke fra pasienten, spesielt barn som pårørende. BUP utformer behandlingsplan med pasienter og pårørende.

Midt-Finnmark

Bakgrunn

Kommunene opplever at pasientene ikke ønsker at pårørende blir kontaktet (rus) og kontaktperson i kommunen blir sjelden oppgitt i henvisninger, kun hvem som er henviser. Det mangler ofte informasjon om pårørende/støttepersoner og om pasientens språk, mestringsstrategier og kulturell tilhørighet. Kommunene ser at de også kan bli bedre på utarbeidelse av IP.

Mange kommuner i Finnmark mangler psykologer. Det påpekes at LMS skal være en viktig del av pakkeforløpet. Erfaringer er at fastleger vet lite om pakkeforløp, og at det er lite kjent hvilke kommuner som har forløpskoordinator, og hvor denne er eller bør være organisert. Forløpskoordinatorrollen har potensiale for utvikling på begge tjenestenivåene. I spesialisthelsetjenesten blir forløpskoordinator brukt til koding. Samarbeidsmøter kodes ikke

God erfaring:
«Noen avdelinger i spesialisthelsetjenesten har faste samarbeidsmøter med kommuner i opptaksområdet».

lenger i pakkeforløpet. Noen avdelinger i spesialisthelsetjenesten har faste samarbeidsmøter med kommuner i opptaksområdet.

Konkrete forslag til endringer i Midt-Finnmark

1. Ha med i henvisningen hva som er prøvd ut før

Det må komme frem i henvisning hva som er utredet, og hva som er prøvd ut og kartlagt før henvisningen sendes til spesialisthelsetjenesten.

2. Opplys i henvisningen

Det er viktig å opplyse i hvorvidt pasient og/eller pårørende er involvert i henvisninga.

3. Få kunnskap om pakkeforløp – sammen

Spesialisthelsetjenesten og kommuner kan jobbe sammen om å få opp kunnskap om pakkeforløp og inkludere fastlegene i dette.

13. Vurder hospitering

Hospitering kan bidra til at vi blir bedre kjent.

Øst-Finnmark

Bakgrunn

Pakkeforløp er lite kjent i kommunene. Henvisninger mangler informasjon, blant annet fra de andre kommunale tjenestene, og henvisningene er oftest uten oppgitt kontaktperson. Ifølge erfaringer er det særlig psykisk helsevern som mangler opplysninger. Det forventes spesielt fra de store kommunene at det skulle vært gjort mer i forkant av henvisninger.

Flere kommuner har ikke gode rutiner for pårørendeinvolvering. Det er store variasjoner i hvordan samarbeidet fungerer mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten. Psykisk helse- og rusavdelinger opplever at det ofte er de som må ta kontakt med behandler eller behandlingssted for å få til et samarbeid. Det kommer lite henvendelser fra spesialisthelsetjenesten om samarbeid mens bruker er til behandling. Kommunene opplever også noen ganger å bli avvist, og brukere blir noen ganger skrevet ut uten at kommunen er informert. NAV opplever at de ikke blir kontaktet i forbindelse med henvisninger til spesialisthelsetjenesten.

God erfaring:

«Flere kommuner har god erfaring med å involvere politikontakt. Kommunene har også erfaring med innsatsgruppe i samarbeid med politi. Dette styrker fagfolks kunnskap om samfunnstrender, rusaktive stoffer på markedet. Tidlig innsats/forebygging er ressursbesparende og samfunnsøkonomisk.»

Konkrete forslag til endringer i Øst-Finnmark

1. Inviter NAV med i pakkeforløp

NAV har god kunnskap om arbeidstiltak og kan bidra i tilrettelegging av mestring for bruker. De har ytelser og tiltak som kan være viktig for den som skal motta behandling. (Det hender at pasienter blir utskrevet til bostedsløshet).

2. Lag rutiner for møter

Det må lages gode rutiner for møter med fastlege, NAV og koordinatorene som er etablert i de ulike, involverte tjenestene.

3. Involver kontaktperson og forløpskoordinator tidlig

Opplysningene i henvisningen kommer fra pasient. Når det gjelder andre involverte tjenester er det viktig at disse får informasjon, og at kontaktperson og forløpskoordinator er involvert fra begynnelsen. Det er viktig at det er god kontakt mellom involverte parter i pakkeforløpet.

4. Lag gode rutiner for samtykkeerklæring

Det må lages gode rutiner for samtykkeerklæring slik at involverte parter kan få til en god kommunikasjon.

5. Informer om pakkeforløp på nett

Hjemmesidene til kommunen må få bedre informasjon om pakkeforløp. Det må opplyses om kontaktperson og forløpskoordinator.

6. Fagseminar om samhandling i pakkeforløp

Generelt må det settes opp flere fagseminarer med søkelys på samhandling i pakkeforløp.

7. Lag en person-uavhengig samhandlingsplan

8. Få på plass og gjør forløpskoordinatorrollen kjent

Koordinatorerne må få tildelt sine oppgaver og ressurser til å ivareta sin rolle.

9. Kartlegg og involver pårørende – tidlig

Det er viktig at pårørende involveres tidlig i pakkeforløpet og at de gis støtte i egen situasjon. Pårørende har mye kunnskap de kan bidra med å gjøre en stor forskjell for å lykkes med behandlingen. Det er viktig å kartlegge pårørende og utarbeide samtykke for videre steg i behandlingen/pakkeforløpet. Der hvor foreldrene er i konflikt må det etableres gode rutiner og kontakt for å få samtykke fra begge parter.

10. Sett opp obligatoriske pårørendesamtaler

Det må settes opp obligatoriske pårørendesamtaler på lik linje som i somatikken. Pårørende må gis informasjon i samsvar med sine rettigheter, og de bør må gis tilbud om mestringkurs, KIB-kurs, Lavterskeltilbud for pårørende i kommunene (selvhjelpsgrupper, samtalegrupper, Pårørendesenter)

God erfaring:
«Man ser ofte at de pasienthistoriene som er suksessfulle oftest har involvering av pårørende. Andre kjennetegn har vært tidlig involvering av primærhelsetjenesten.»

11. Implementer Pårørendestrategi-veileder

Pårørendestrategi-veileder 21-25 må implementeres i kommunene.

12. Gi informasjon om innleggelse

Det er viktig at det gis informasjon om pasient er innlagt (lite informasjon i TSB og PHV).

13. Utarbeid kriseplan

Det er viktig at det utarbeides en kriseplan. Denne må det samhandles om, og den må også brukes aktivt.

14. Informer om ulike tilbud

Sjekk hvor innbyggerne kan få hjelp fra. Hva tilbyr de ulike tjenestene? Hva tilbyr personens egen kommune? Spesialisthelsetjenesten, NAV osv.

15. Sjekk ut nettbaserte tjenester

Sjekk ut nettbaserte tjenester for å styrke ressurser for informasjon og egen kompetanse.

16. Samarbeid med pårørendeorganisasjoner og brukerorganisasjoner

17. Bli kjent med egen organisasjon/tjeneste innad

Det er hensiktsmessig å gjøre dette før en etablerer kontakt med fastlege mfl.

18. Gjør LMS-koordinatoren kjent

LMS-koordinator må gjøres kjent i tjenestene og i kommunene.

19. Del og lær av andre kommuner

Kontakt med andre kommuner er hensiktsmessig for å lære av hverandre og dele erfaringer.

20. Samhandle på tvers

Det er viktig å samhandle på tvers av behandlingsnivå.

21. Bruk IPS-rådgiver og jobbspesialist

Jobbspesialist i NAV og IPS-rådgiver i Troms og Finnmark bør benyttes ved behov.

22. Avklar hvem som har hvilke oppgaver

Det bør avklares hvilke tjenester, og hvilke oppgaver, 1. linjetjenesten og 2. linjetjenesten har.

23. Ha tidlig involvering ved utskrivning

Tidlig involvering ved utskrivning eller overføring mellom ulike nivåer er hensiktsmessig samt tett samhandling for å sikre pasienten best mulig tilbud uavhengig av tjenesteyter.

24. Innhent samtykke til å involvere pårørende og andre tjenesteytere, og involver rette instanser

25. Jobb internt for å oppnå samarbeid

Jobb Internt i kommunen og internt i spesialisthelsetjenesten for å få til samarbeid og felles rutinebeskrivelse for begge nivåene.

26. Ha faste møter og bli kjent

Ha faste møter mellom nivåene og felles «samarbeidsdager» hvert halvår.

27. Lag rutiner i døgnetene

Døgnetene må ha rutiner for å involvere de hjelpetjenestene som trengs mens brukeren/pasienten er innlagt.

Bakgrunn (barn og unge)

Flere kommuner har ikke gode rutiner for pårørendeinvolvering. Erfaringer tilsier at det er utfordringer der hvor foreldrene er i konflikt, og det er viktig å kartlegge pårørende og utarbeide samtykke for videre steg i behandlingen/pakkeforløpet.

BUP ser at det ikke er opplyst i henvisningene fra kommunene hvem som er forløpskoordinator. Det er mye som skulle vært gjort eller vurdert i kommunen før en henvisning sendes til BUP. De ønsker økt fokus på dette i kommunen.

God erfaring:

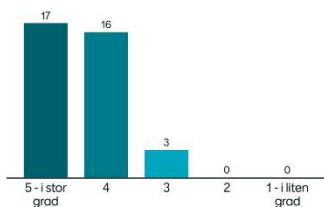
«Ungdom 16/18 år stod i fare for skjevutvikling, fikk skrive sin egen journal, sikret at de var enige og at ungdommen hadde kontroll på egen behandling».

Konkrete forslag til endringer i Øst-Finnmark (barn og unge)

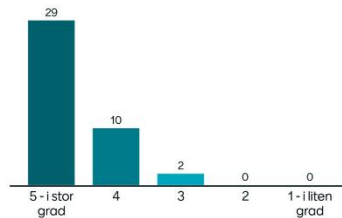
1. Opplys om hvem som er forløpskoordinator i kommunen
2. Ha fokus på det som skal gjøres, eller være vurdert, i en kommunene før en henvisning sendes til BUP.

En kort, anonym evaluering av seminaret. Svarene ble vist «live» for alle som var til stede.

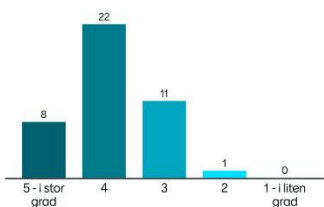
I hvilken grad er du fornøyd med plenumsinnleggene?

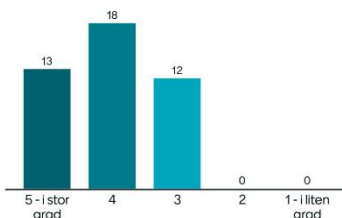
I hvilken grad er du fornøyd med at gruppene er satt sammen på tvers av tjenestene?

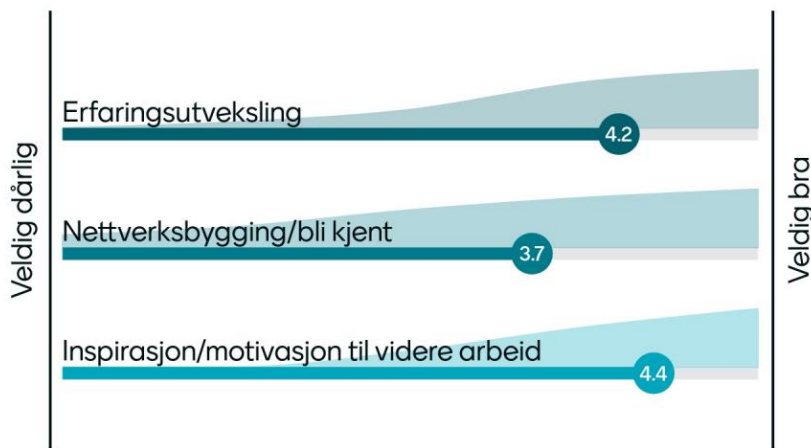
I hvilken grad er du fornøyd med gruppeoppgavene?

I hvilken grad tror du at Bedre i lag vil bidra til enda bedre samhandling i Finnmark?

Hvordan la samlingen til rette for og bidro til ...

Andre tilbakemeldinger eller kommentarer?

Flott	Oppfølgingsmøte er nødvendig	For store grupper.
Flott	Slike samlinger bør videreføres	Flotte innlegg.
Litt for store grupper i gruppearbeidene	Setter pris på initiativet	Burde vært tydeligere hvordan gruppene skal jobbe videre med samhandling
Veldig bra! Kunne delt ansatte fra de ulike tjenestene på ulike grupper	Takk for nu	Bra innlegg
Mindre relevant for BUP feltet, viktig for de voksne	Tenker dagene har vært inspirerende, men ofte er det dessverre slik at engasjement for videreutvikling er personavhengig	Det hadde vært så fint om noen hadde hatt ansvar for at samhandling kommer på plass. Etablering av samhandlingsmøter på tvers av etater
Opplæring om pakkeforløp er nødvendig på nytt i kommunene	Håper dere sender ut presentasjonene så vi får jobbet videre på en god måte.	Håper på oppfølgingsarbeid
Håper på videre samarbeid, hospitering og prioritering	Følte at ingen erfaring med pakkeforløpet gjorde gruppe arbeidet med lite deling med de andre i gruppa	Mer fokus på barn og unge
Var bra! Håper på videre tips og konkrete råd til å starte prosessen med å samle tjenestene i kommunene og samarbeid med DPS	Gode innlegg, men noe store grupper hvor ikke alle instanser har kommet like godt frem.	Oppfølgingsarbeidet blir viktig
Få deltakere fra kommuner	Individuelt, hvor engasjert behandlere er	Vi må satse på digitale møter
digitale møter åpner opp for at man kan møtes oftere med tanke på kostnader knyttet til fysiske samlinger	Arbeidsgruppen må innholde n pårørendeorg så pårørendes stemmer kommer frem og erfaringer fra prørendes laaavterskel erfaringer	Veldig få deltakere fra kommunene